

Temat 1 i 2: Zróżnicowanie biosfery na kuli ziemskiej. (2 godz.) (4,5 maja 2020r)

Podręcznik str. 303 – 314

<https://epodreczniki.pl/b/pietrowosc-klimatyczna-w-gorach/PgTedZ7DZ>

<https://prezi.com/x16rwd8zkg1w/zroznicowanie-biosfery-na-kuli-ziemskiej/> (do obejrzenia prezentacja)

Do przepisania do zeszytu

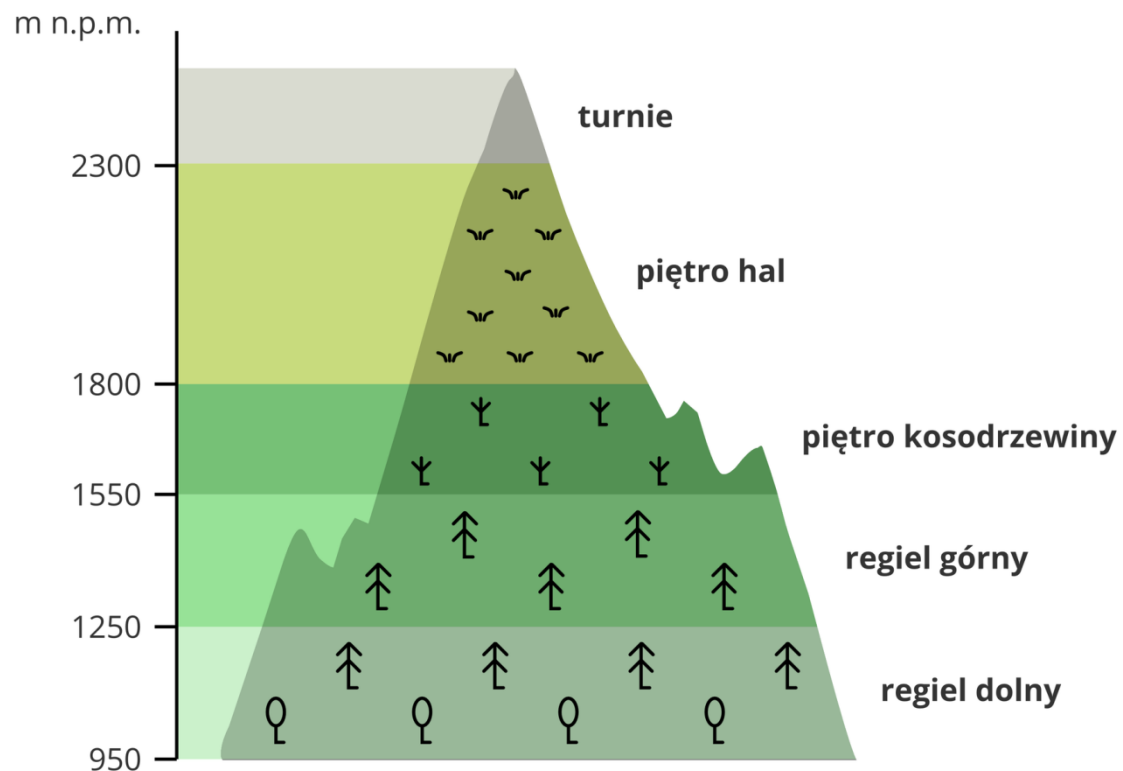
1. Główne formacje roślinne

Wpływ na występowanie formacji roślinnych na kuli ziemskiej mają przede wszystkim: klimat, dostępność wody, ukształtowanie terenu oraz typ gleby. Z tego powodu roślinność zmienia się w zależności od stref klimatycznych, odmiany klimatu, a nawet warunków konkretnego obszaru. W każdej strefie roślinnej spotyka się charakterystyczne formacje, ale także ich specyficzne, lokalne odmiany.

2. Charakterystyka stref roślinnych kuli ziemskiej

Nazwa strefy roślinnej	Główne cechy klimatu	Przykładowe rośliny	Przykładowe zwierzęta
Lasy równikowe	gorąco i wilgotno przez cały rok	palmy, storczyki, liany, bananowce, paprocie drzewiaste, namorzyny	goryle, hipopotamy, kolibry, kameleony, piranie, motyle
Sawanny	gorąco przez cały rok, ale dwie wyraźne pory roku: sucha i deszczowa	akacje, baobaby, eukaliptusy, kolczaste krzewy, trawy	słonie, żyrafy, antylopy, lwy, hieny, strusie, sępy, węże, szarańczaki, termyty
Gorące pustynie i półpustynie	gorąco w ciągu dnia i chłodno w nocy, bardzo małe opady tylko latem	agawy, rozchodniki, kaktusy, aloesy, w oazach palmy daktylowe	wielbłądy, skoczki pustynne, jaszczurki, grzechotniki, skorpiony, mrówki, muchy
Roślinność śródziemnomorska (makia)	gorące suche lata i ciepłe deszczowe zimy	cedry, dęby karłowate, dzikie oliwki, pistacje, mirty, wrzośce, cyprysy, jałowce, wawrzyny, lawendy	daniele, muflony, jeżozwierze, nietoperze, flamingi, gekony, żółwie
Stepy i chłodne pustynie	gorące suche lata i mroźne zimy	trawy, piołuny, hiacynty, tulipany, czosnek	suhaki, osły, ryjówki, susły, bobaki, przepiórki, dropie, szarańcza
Lasy liściaste i mieszane	ciepłe deszczowe lata i chłodne, wilgotne zimy	buki, dęby, klony, lipy, jesiony, sosny	żubry (bizony), sarny, jelenie, dziki, wilki, bociany, wróble
Tajga	krótkie ciepłe lata i mroźne zimy	sosny, świerki, jodły, modrzewie, cisy, brzozy, olchy, jałowce, mchy	łośie, niedźwiedzie, wilki, lisy, gronostaje, sikorki, jemioluszkę, komary
Tundra	bardzo krótkie chłodne lato i długa mroźna zima	brzozy karłowate, wierzby karłowate, wrzosa, borówki, chrobotek reniferowy	renifery, wilki, lisy polarne, zające bielaki, lemingi, myszołowy, pardwy, sowy śnieżne
Pustynia arktyczna i antarktyczna	mrozy przez cały rok, bardzo krótkie i chłodne lato tylko na obrzeżach	mchy, wątrobowce, bardzo rzadko trawy	Arktyka: niedźwiedzie polarne, morsy, foki Antarktyka: pingwiny, słonie morskie, foki

3. W wielu miejscach kuli ziemskiej spotykamy także astrefowe formacje roślinne. Odpowiadają one obszarom klimatów astrefowych, terenom o specyficznych właściwościach gleb lub powierzchniom przeobrażonym przez człowieka. Są to m.in.: roślinność wysokogórska, roślinność wodna i przybrzeżna oraz roślinność na obszarach silnie zmienionych przez ludzi.
4. Piętrowość środowiska bywa czasem nazywana strefowością pionową z powodu ułożenia pięter w porządku przypominającym układ stref krajobrazowych (klimatyczno-glebowo-roślinnych). Poza obszarami pustynnymi i polarnymi, gdzie w górach prawie nie występuje piętrowość roślinna, w innych strefach, np. w strefie umiarkowanej, można znaleźć podobieństwa między regłem dolnym a strefą lasów liściastych i mieszanych, między piętrem regla górnego a strefą tajgi, między piętrem kosodrzewiny i halami a tundrą oraz między turniami a obrzeżami lodowej pustyni.

Praca domowa

Wyjaśnij pojęcia: biosfera, ekosystem, biocenoza, biotop.

Temat 3: Typowe gatunki flory i fauny w strefach krajobrazowych. (6 maja 2020r.)

Podręcznik str. 315 – 320

https://pl.wikipedia.org/wiki/Krainy_zoogeograficzne

http://invertibrates.uni.lodz.pl/wp-content/themes/kzbih/pdf/wyklad4_zoogeografia3.pdf

Notatka do przepisania do zeszytu

1. Jednostki zoograficzne – królestwa zwierząt:
  - a) Arktogea,
  - b) Neogea,
  - c) Notogea,
  - d) Antarktis
2. Arktogea dzieli się na 6 krain zoogeograficznych:
  - a) Kraina palearktyczna - obejmuje Europę, północną Afrykę i Azję bez Indii, Półwyspu Indochińskiego i południowych Chin. Większość zwierząt należy do rodzin, które występują również w innych krainach (mało jest rodzin endemicznych). Nie występują tu ssaki naczelne i torbacze. Charakterystyczne zwierzęta: niedźwiedzie, rysie, łosie, renifery, wielbłądy.
  - b) Kraina nearktyczna - Ameryka Północna bez Ameryki Środkowej. Fauna zbliżona jest do palearktycznej. Charakterystyczne zwierzęta: bizona, szop, skunksy, karibu, woły piżmowy, grzechotniki, wiele ptaków kurowatych. Nie ma jeży, hien i świń.
  - c) Kraina etiopska - obejmuje Afrykę na południe od Sahary, część Półwyspu Arabskiego i Madagaskar. Charakterystyczne zwierzęta: małpy człekokształtne (goryl i szympan), pawiany, słonie afrykańskie, żyrafy, nosorożce, zebry, antylopy, lwy, strusie, kameleony, pytony. Nie ma tu jeleni i niedźwiedzi. Wyspa Madagaskar ze względu na długą izolację wykształciła wiele endemicznych form życia zwierzęcego.
  - d) Kraina orientalna - Indie, Półwysep Indochiński, południowe Chiny, Filipiny, Borneo, Jawa, Sumatra. Fauna jest zbliżona do etiopskiej. Charakterystyczne zwierzęta: słonie azjatyckie, latawce, małpy wąskonose, papugi, pawie, dzikie kury, warany. Nie ma koniowatych i jeleni.
  - e) Kraina neotropikalna - Ameryka Południowa i Środkowa. Występuje tu dużo rodzin endemicznych. Charakterystyczne zwierzęta: tapiry, pekari, leniwce, jaguary, szynszyle, nutrie, lamy, małpy szerokonose, nandu, kolibry, tukany, anakondy, boa. Nie ma bydła, owiec, antylop.
  - f) Kraina australijska - obejmuje Australię, Tasmanię, Nową Gwineę i Celebes. Ze względu na długą izolację rozwinęło się tam wiele rodzin endemicznych. Charakterystyczne zwierzęta: kangury, koala, wiele ssaków workowatych, stekowce (ssaki ajajorodne - dziobak i kolczatka), kakadu, kazuary, emu. Nie ma ropuch.

Do wymienionych wyżej krain zoogeograficznych nie należy fauna Nowej Zelandii i Antarktyki. Na Nowej Zelandii brak rodzimych ssaków. Występuje tam wiele gatunków endemicznych (np. kiwi, tuatara, żaba Liopelma). Nie ma żółwi, węży, ryb słodkowodnych.

Antarktyda i wyspy antarktyczne odznacza się ubóstwem świata zwierzęcego. Charakterystyczne są słonie morskie, pingwiny. Brak ssaków lądowych.

Praca domowa

Opisać zwierzęta wód morskich.

Nic nie odsyłamy.

Proszę zaopatrzyć się w nowy podręcznik

Stasiak Janusz – Geografia 2. zakres rozszerzony. Wydawnictwo Operon